

PÁTOSZ ÉS KRITIKA

Eperjesi Ágnes: *Pátosz és kritika*, 2019,
3D nyomtatás, vasállvány, 180 x 40 x 40 cm
Fotó: Eperjesi Ágnes / HUNGART © 2019

1985-ben szépségversenyt rendeztek Magyarországon, amelynek máig ható művészeti vonatkozása, hogy a helyezettekről szobor készült, és Pauer Gyula műtermében gipszmintát vettek a meztelen testekről. Fotósok is felbukkantak (például Fenyő János), akik végül egy külföldi szoftpornó újságnak eladták az ott készített képeket. A szépségkirálynőnek választott Molnár Csilla később öngyilkosságot követett el, amelynek pontos okait film, könyv és rengeteg újságcikk próbálta feltárni. Röviden összefoglalva ezek a régmúlt előzményei Eperjesi Ágnes dramatikusan felépített kiállításának, amely a Fészek Galériában és a Fészek Klub Herman-termében látható június 14-ig, és amelynek fő darabja Molnár Csilla vörös büsztje. A megnyitóbeszédet Adamik Luca modell mondta, ezt közöljük most, illetve előtte még egy részletet abból a szövegből, amely a kiállításához tartozó kiadványban jelent meg.

Eperjesi Ágnes

PAUER GYULA MAGYARORSZÁG SZÉPE 1985 CÍMŰ SZOBRÁNAK KONTEXTUSAIRÓL (RÉSZLET)

Régóta foglalkoztat Pauer Gyula Molnár Csilláról készített szobra és a szobor kontextusai. A Képzőművészeti Egyetemen szerzett tapasztalataim, valamint a tömegmédiában zajló metoo-kampány pedig erős lökést adtak ahhoz, hogy intenzívebben és módszeresebben foglalkozzak vele. Erre az is ösztönzött, hogy személyes beszélgetéseink során ugyan számos szakmabeli is erős kritikát fogalmazott meg Pauer vállalkozásával kapcsolatban, a szakirodalomban azonban ennek a kritikai nézőpontnak nem sok nyomát találtam.

Írásom közvetlen előtörténetéhez tartozik az *ÉREZZE MEGTISZTELTEÉSNEK* című performanszom, amelyre 2018. október 11-én került sor a Nemzeti Galériában. Ez a Galériával folytatott hosszú, csaknem tíz hónapig tartó huzavona végére tett pontot. Eredetileg ugyanis kiállítást terveztem, melynek fókuszában Pauer szobra állt, s mivel a szobor a Galéria közgyűjteményének része, a helyszín magától értetődően kínálkozott. A Galériához beadott terv-

ben ezt írtam: „*a szépségkirálynőről készült bronzszobrot szeretném felöltöztetni. Nem ruhába. Palástot adok rá, amit ún. kifutó, azaz vörös szőnyeg anyagából készítik. A vörös szőnyeg nemcsak a szépség-, reklám-, film- és divatipar fontos szimbóluma, hanem a politikai és hatalmi reprezentációé is [...] úgy takarom el a meztelen testet, hogy ugyanakkor az a szőnyeg támasztéka is: a test emeli fel és tartja fenn a sztárság szimbólumát. A hosszú, vörös textil királynőhöz méltó, ünnepi palást, uszály képzetét kelti, miközben kalodaszerűen bénító teher is. [...] A Kifutó című mű egy körülbelül 10–15 méter hosszú vörös szőnyeg. A mű környezetében a Pauer-szobor létrejöttének kontextusát megvilágító dokumentumok láthatók, melyek segítségével a néző megalkothatja a saját értelmezését.*”

A szoborra rutinszerűen aggatott konceptuális „háj”-magyarázattal szemben számomra Pauer testlenyomata sokkal inkább saját létrejöttének körülményeiről tanúskodik, a művész és a modell viszonyának kódjairól, melyek, mint

oly sokszor, ez esetben is aszimmetrikus hatalmi viszonyokat lepleznek el.

A szobor pár éve félnyilvános helyen, az épület két szárnya közötti átvezető folyosón álldogál. 2018. október 11-én azonban egy program kedvéért kihozták a folyosóról és a Kupolacsarnokban állították ki. A befulladás helyett ez adott lehetőséget egy félig-meddig rajtaütésszerű, de a Galéria által végül is jóváhagyott performanszra. A szobor a tervezettnél vékonyabb, így könnyebben kezelhető, vörös textíliát hordozott a vállán, melyre a világos anyagból kivágott „ÉREZZE MEGTISZTELTEÉSNEK” felirat betűit egyenként tűztem fel. Ezt, a körülbelül 15 méteres anyagot végül a Kupolacsarnok falára erősítettem.

Ezután fogtam hozzá egy, a Pauer-szobor társadalmi és művészeti kontextusát körüljáró íráshoz, amely reményeim szerint hozzájárulhat a szobor körüli kritikai deficit, a mind a mai napig tartó hiány bevilágításához.

Eperjesi Ágnes: *Érezze megtiszteltetésnek*. Részlet a Magyar Nemzeti Galériában 2019. október 11-én rendezett performansz dokumentációjából, giclée print, 34 x 54 cm

Foto: Bényi Andrea / HUNGART © 2019